

**KRAJOWE BIURO WYBORCZE
DELEGATURA W KIELCACH**

DKC-423-2/20

Kielce, dnia 26 sierpnia 2021 r.

**Panie, Panowie
Prezydenci Miast
Burmistrzowie Miast i Gmin
Wójtowie Gmin
w woj. świętokrzyskim**

Szanowni Państwo,

Z uwagi na trwającą epidemię i konieczność przestrzegania ograniczeń wynikających z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. poz. 861 z późn. zm.), kontrola z zakresu prawidłowości prowadzenia i aktualizowania rejestru wyborców na terenie woj. świętokrzyskiego ze względów bezpieczeństwa została przeprowadzona w formie zdalnej przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej tj. arkusza kontrolnego.

W miesiącu lipcu br. pracownicy Krajowego Biura Wyborczego Delegatury w Kielcach przeprowadzili kontrolę rejestru wyborców. Czynności kontrolne zostały przeprowadzone w przedmiotowym zakresie w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2021 r. we wszystkich gminach z obszaru województwa świętokrzyskiego.

Otrzymane arkusze zostały porównane z danymi liczbowymi z meldunku kwartalnego za II kwartał 2021 r. zapisanymi w systemie informatycznym Wsparcie Organów Wyborczych (WOW).

Na podstawie analizy informacji zwrotnych zweryfikowano stan faktyczny kart dodatkowych założonych i skreślonych w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2021 r. oraz dokonano przeglądu systemów elektronicznych i oprogramowania wykorzystywanych przez gminy do ewidencji i prowadzenia rejestru wyborców na obszarze województwa świętokrzyskiego.

Ponadto na bazie przekazanych arkuszy ustalono, że:

- 1) liczba pracowników w gminie zajmujących się prowadzeniem i aktualizacją rejestru wyborców wynosi od 1 do 4 osób, natomiast w m. Kielce jest to 9 osób (2 osoby nadzorujące i 7 osób merytorycznych);
- 2) gminy na obszarze województwa świętokrzyskiego korzystają z 8 systemów elektronicznych i oprogramowania do ewidencji i prowadzenia rejestru wyborców;

- 3) we wszystkich 102 gminach system informatyczny spełnia wymagania określone w § 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie rejestru wyborców oraz trybu przekazywania przez Rzeczpospolitą Polską innym państwom członkowskim Unii Europejskiej danych zawartych w tym rejestrze (Dz. U. z 2017 r. poz. 1316, z późn. zm.), podlega bieżącej aktualizacji a swoją funkcjonalnością pozwala na przygotowanie sprawozdań okresowych (meldunków kwartalnych, przedwyborczych) znajdujących się w systemie WOW;
- 4) we wszystkich 102 gminach system informatyczny umożliwia sporządzenie spisów wyborców zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie spisu wyborców (Dz. U. z 2015 r. poz. 5, z późn. zm.);
- 5) w wszystkich 102 gminach wydruk z systemu informatycznego obejmuje wymagane dane określone w § 13 ust. 1 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie rejestru wyborców oraz trybu przekazywania przez Rzeczpospolitą Polską innym państwom członkowskim Unii Europejskiej danych zawartych w tym rejestrze określające rodzaj informacji (R41, R42, R43, Z2A, Z2B, Z2C, ZUE i RUE);
- 6) liczba osób w gminie z dostępem do WOW (moduł Meldunek i CRID) kształtuje się następująco:
 - 1 osoba - 54 gminy,
 - 2 osoby – 33 gminy,
 - 3 osoby – 11 gmin,
 - 4 osoby – 3 gminy,
 - 7 osób – 1 gmina;
- 7) pracownicy działów ewidencji ludności w urzędach gmin (miast) nie brali udziału w szkoleniach zewnętrznych z zakresu prowadzenia i aktualizacji rejestru wyborców;
- 8) gminy podejmują działania mające na celu skuteczne usunięcie zaistniałych rozbieżności/nieprawidłowości/zmian wyborców w gminie w CRID z gminą rewersu za pomocą e-maila, faksu, poczty tradycyjnej (listy polecone za zwrotnym potwierdzeniem odbioru). Natomiast najczęściej (ok. 50% gmin) przez Portal Informacyjny Administracji – PIA oraz dodatkowo (ok. 38% gmin) przez Elektroniczną Platformę Usług Administracji Publicznej ePUAP – zwłaszcza przy akcjach wyborczych;

- 9) gminy zasadniczo potwierdzają posiadanie potwierdzenia dotyczącego przekazania zawiadomień do gmin rewersu o zaistniałych zmianach wyborców w gminie w CRID. Pojedyncze gminy wskazują wyłącznie nadawanie zawiadomień listem poleconym bez potwierdzenia odbioru;
- 10) informacje o zaistniałych zmianach wyborców w gminie wprowadzane są bezzwłocznie i na bieżąco po otrzymaniu zawiadomienia do modułu CRID w systemie WOW. Pojedyncze przypadki wykraczające poza jeden dzień spowodowane były m.in. urlopami pracowników gmin lub wynikały z przeoczenia wprowadzenia informacji do systemu WOW. Natomiast zauważone znaczne rozbieżności czasowe (od założenia do wprowadzenia) dotyczące kilku zawiadomień o pozbawieniu prawa wybierania, zostały wyjaśnione z właściwymi gminami. Zgodnie z instrukcją data założenia w przypadku informacji o skreśleniu powinna odpowiadać dacie stosownego otrzymania zawiadomienia stanowiącego podstawę wykreślenia wyborcy, a nie dacie umieszczonej na zawiadomieniu;
- 11) we wszystkich 102 gminach decyzje o wpisaniu wyborcy do stałego rejestru wyborców są wydawane w terminie zgodnym z art. 20 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (Dz.U. z 2020 r., poz. 1319);
- 12) w żadnej gminie nie odnotowano w ostatnim półroczu wykreślenia z rejestru wyborów, decyzją wójta (burmistrza, prezydenta miasta) osoby wpisanej do rejestru wyborców;
- 13) gminy gromadzą wnioski o wpisanie wyborcy do stałego rejestru wyborców, decyzje wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o wpisaniu do rejestru wyborców oraz zawiadomienia gminy właściwej ze względu na stan zameldowania wyborcy wpisanego na wniosek do rejestru wyborców w teczkach aktowych zawierających dany dokument wraz z ewentualnymi załącznikami oraz w systemie informatycznym, w którym prowadzony jest rejestr wyborców w gminie wg nr sprawy lub nr decyzji i daty złożenia wniosku lub wydania decyzji;
- 14) 87 gmin niezależnie od prowadzonego w systemie informatycznym zbioru informacji dodatkowych rejestru wyborców, odrębnie przechowuje informacje w formie papierowej m.in. w teczkach aktowych, skoroszytach oraz segregatorach;
- 15) w żadnej gminie nie wydano decyzji o odmowie wpisania wyborcy do stałego rejestru wyborców w badanym okresie;
- 16) 27 wyborców zostało wpisanych do stałego rejestru wyborców na własny wniosek;
- 17) 131 wyborców zostało skreślonych ze stałego rejestru wyborców.

Najczęściej skreślenia dotyczyły zawiadomień o pozbawieniu prawa wybierania – 102 przypadki;

- 18) złożono jedną reklamację na nieprawidłowości w rejestrze wyborców dotyczącą ujęcia w rejestrze wyborców osoby, która nie zamieszkuje stale na obszarze gminy (art. 22 § 1 pkt 4 Kodeksu wyborczego). Reklamację wniesiono ustnie do protokołu zgodnie z art. 22 § 2 Kodeksu wyborczego;
- 19) złożono jeden wniosek o udostępnienie rejestru wyborców.

Z uwagi na istotność przeprowadzania postępowania sprawdzającego dotyczącego faktu stałego zamieszkania na obszarze gminy przez osobę wnioskującą o wpisanie do rejestru wyborców, arkusz kontrolny rozszerzono o informację dotyczącą udokumentowania tego faktu.

Gminy wskazały szeroki wachlarz czynności w ramach postępowania sprawdzającego uwiarygadniających fakt stałego zamieszkania oraz koncentracji ważnych interesów życiowych w miejscu zamieszkania, jak również przedłożenie lub okazanie przez wnioskodawcę wymaganych dokumentów w postaci:

- oświadczenia wnioskodawcy o stałym zamieszkanu na obszarze gminy, meldunku czasowego na terenie gminy, tytułu prawnego do nieruchomości położonej na obszarze gminy, umów lub rachunków za media, deklaracji PIT, dokumentów świadczących o koncentracji ważnych interesów życiowych, majątkowych i innych wnioskodawcy na terenie gminy,
- rozpytania - weryfikacji stanu faktycznego przez sołtysa, radnego, straż miejską, policję lub pracownika urzędu (większość osób składających wniosek jest dobrze znana pracownikom gminy) w miejscu wskazanym we wniosku lub dodatkowo wywiad z sąsiadami, przesłuchanie świadków potwierdzające fakty podnoszone przez wnioskodawcę.
- danych urzędowych np. deklaracja o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi czy informacje zawarte w rejestrach prowadzonych przez urząd.

W celu uzyskania kompleksowych informacji dotyczących wpisania na wniosek do rejestru wyborców pod tym samym adresem większej liczby osób, do arkusza kontrolnego dodano również to zagadnienie.

W odniesieniu do ostatniego półrocza nie stwierdzono przypadków wpisania na wniosek do rejestru wyborców pod tym samym adresem większej liczby osób. Jednakże w szerszym rozumieniu, gminy wskazują, że sytuacje wielokrotnego wpisania osób pod tym samym adresem, dotyczą głównie

małżeństw, rodziców z dziećmi czy osób zamieszkających wspólnie.

Zbadane mechanizmy kontrolne są ogólnie zadowalające, niemniej jednak w ramach realizacji czynności nadzorczych i kontrolnych, w odniesieniu do niektórych obszarów, zachodzi potrzeba ich dalszego wzmocnienia.

Przedstawione poniżej rekomendacje zostały sformułowane po zapoznaniu się z przesłanymi przez gminy arkuszami. Na podstawie przeprowadzonych czynności kontrolnych z badanego okresu w odniesieniu do spraw związanych z przeprowadzoną zdalną kontrolą rejestru wyborców określono następujące wnioski i zalecenia:

- stałe weryfikowanie informacji dodatkowych przy wykorzystaniu systemu Wsparcie Organów Wyborczych (WOW). W przypadku stwierdzenia rozbieżności w module Centralny Rejestr Informacji Dodatkowych (CRID) podejmowanie z gminą rewersu działań mających na celu skuteczne usunięcie ewentualnych nieprawidłowości w terminie nieprzekraczającym dwóch tygodni. Należy bardzo dokładnie sprawdzać dane wprowadzane do systemu WOW. Niepoprawnie wprowadzone dane do CRID mogą spowodować brak możliwości parowania informacji (para: informacja – informacja w gminie rewersu) pomiędzy gminami oraz spowodować rozbieżności pomiędzy CRID, a meldunkami kwartalnymi lub wyborczymi;
- poinformowanie Delegatury w przypadku zmian kadrowych w zakresie osób odpowiedzialnych za prowadzenie rejestru wyborców w gminie. Dla nowego pracownika zostanie przeprowadzone szkolenie z zakresu prawidłowego prowadzenia rejestru wyborców, w tym sporządzania meldunków kwartalnych i przedwyborczych oraz sporządzania spisów wyborców.
- sygnalizowanie błędów w systemach elektronicznych i oprogramowaniach wykorzystywanych przez gminy do ewidencji i prowadzenia rejestru wyborców, celem możliwości udzielania bieżącej informacji innym gminom korzystającym z danego programu;
- bezwzględne dokumentowanie postępowania sprawdzającego, przeprowadzonego przed wydaniem decyzji o wpisaniu lub odmowie wpisania do rejestru wyborców, czy osoba wnosząca wniosek spełnia warunki stałego zamieszkania na terenie gminy. Zakres postępowania wyjaśniającego powinien wynikać z okoliczności sprawy. Wszystkie dokumenty, ustalenia i cała procedura ze sprawdzenia powinna być opisana w sporządzonej notatce, a uzyskane w trakcie badania dokumenty dołączone do sprawy;
- informowanie gminy rewersu za pośrednictwem dostępnych kanałów komunikacji elektronicznej lub poczty tradycyjnej (listy polecone za zwrotnym potwierdzeniem odbioru) w celu bieżącej aktualizacji w systemie

informatycznym w którym gmina prowadzi rejestr wyborców oraz w module CRID systemu WOW;

- stosowanie na zawiadomieniach oraz na decyzjach dotyczących rejestru wyborców adnotacji potwierdzających ich „wpływ” bądź „wysłanie”. W przypadku zawiadomień przesłanych elektronicznie, wskazane jest, aby zawiadomienia i potwierdzenia wysłania zawiadomień o wpisaniu do rejestru wyborców na bieżąco drukować i przechowywać z pozostałą dokumentacją w aktach sprawy;
- sprawdzanie danych opisujących informacje dodatkowe wykazywane w module CRID systemu WOW i w systemie, w którym gmina prowadzi rejestr wyborców, z dokumentami stanowiącymi podstawę ich założenia w celu ustalenia prawidłowości ich wykazywania (dotyczy niejednolicie wykazywanych sygnatur spraw, pomiędzy wskazanymi systemami);
- sprawdzanie danych opisujących informacje dodatkowe wykazywane w module CRID systemu WOW oraz w systemie, w którym gmina prowadzi rejestr wyborców z danymi zawartymi w rejestrze mieszkańców w celu weryfikacji czy konieczne jest aktualizowanie danych opisujących informacje dodatkowe lub wyłączenie informacji dodatkowych. Bieżąca kontrola zameldowania na pobyt stały na terenie gminy osób, które już są wpisane na terenie gminy do rejestru wyborców na wniosek;
- regularna kontrola danych opisujących informacje dodatkowe wykazywane w module CRID systemu WOW oraz w systemie, w którym gmina prowadzi rejestr wyborców z danymi zawartymi w bazie PESEL aplikacji ŹRÓDŁO w celu sprawdzenia czy zachodzi konieczność aktualizacji danych opisujących informacje dodatkowe lub wyłączenie informacji dodatkowych;
- bieżące sprawdzanie czy nie występują przyczyny, które mogłyby spowodować konieczność przeniesienia informacji dodatkowej do odrębnego zbioru przejściowego;
- stosowne działania - w przypadku wątpliwości - mające na celu potwierdzenie, czy w dalszym ciągu występują przesłanki co do wykazywania najstarszych informacji dodatkowych.

Ponadto w związku z licznymi pytaniami i zgłaszanymi wątpliwościami dotyczącymi modułu Centralny Rejestr Informacji Dodatkowych (CRID) systemu informatycznego Wsparcie Organów Wyborczych (WOW), uprzejmie informuję, że szczegółowa „Instrukcja obsługi” dostępna jest w systemie informatycznym WOW po zalogowaniu się do systemu przez osobę upoważnioną.

Instrukcja zawiera m.in.: słownik pojęć CRID, ogólny scenariusz pracy w module CRID, warunki, błędy i ostrzeżenia w CRID oraz wszelkie informacje niezbędne do sporządzenia meldunku kwartalnego, a także pomocne komunikaty prezentowane przy odpowiadających im polach dotyczące założeń oraz wyłączenia informacji dodatkowej w systemie WOW.

Mając na uwadze Państwa doświadczenie, mam nadzieję, że opisane rekomendowane zagadnienia będą pomocne w prawidłowym prowadzeniu i aktualizowaniu rejestru wyborców.

DYREKTOR DELEGATURY